werpeniben — Rónay interpretálásában — olyan ember számára is közelhozhatják egy kor képzőművészeti vagy zenei anyanyelvét, aki faluja határát alig lépte át, és a járási székhelynél tovább nem jutott.

Nincs édesebb, mint mindent tudni — mondja Cicero. Egy nagyszabásúan művelt elme könnyed modorban folytat embertársaival tapasztalatcserét. Megismerni és élni tanít, egyúttal szerénységre oktat. És ezzel a *Jegyzetlapok* egyik elsőrendű értékét is jeleztük talán: a közérthetőséget. *(Magvető Könyvkiadó 1969.)*

SOLYMOS IDA

BALLA LÁSZLÓ: MEDDŐFELHŐK

Balla László neve nem ismeretlen a szovjet olvasók számára sem, hisz 1962-ben *Nyári láng* című verseskötete megjelent már orosz nyelven. A *Meddőfelhők* a kárpát-ukrajnai magyar író első, oroszra lefordított prózai műve — olvasom a Tulában, harmincezer példányban megjelent könyv néhány soros előszavában.

Néhány novella és riport után egy különös bírósági tárgyalás ihlette a szerzőt *Meddőfelhők* című regénye megírására. Az Ungváron lezajlott tárgyaláson a vádlottak padján „Jehova tanúi" ültek, akik magukat más néven „komoly bibliakutatóknak" is nevezik. Ezek a magyar jehovisták tanításaikat a millenneum-hitre építik, az „ezeréves birodalom" eszményi társadalmát a Messiás eljövetelétől várják. Tagadnak minden világi hatalmat és törvényt, nem hajlandók fegyvert fogni, és megtagadják a katonai szolgálatot. A szekta ezenkívül kultúraellenes is: hiveinek megtiltja a világi könyvek olvasását, a színház- és mozilátogatást. Alkotmányba ütköző tanaik miatt működésük sem nálunk, sem a Szovjetunióban nem engedélyezett.

A bírósági per anyagát a szerző természetesen felhasználta regényében, a mű mégsem hat egy tárgyalás puszta dokumentumaként. Talán még egyszer ítélkezni akart a bűnösök fölött? Aligha! Ítélkezni a bíróság dolga. Az író nem vállalkozhat sem a procuror, sem az advocat szerepére — ezt jól tudja Balla László is.

A bírósági krónika és a nyomozás számára csak ürügy, lehetőség az emberek érzelmi reakcióinak, viselkedéseinek felnagyított, s ily módon tisztább vizsgálatára.

A regény középpontjában Német Imre és Dancs Magda sorsának története áll. A fiatalember a jehovisták hatása alá kerül, s ebben döntő szerepe van a börtönből nemrég kiszabadult apjának is. Titkos földalatti nyomdát létesítenek, vallási lapot nyomtatnak „Őrtorony" címmel, külföldi ügynökökkel tartanak fenn kapcsolatot. Az egész felekezet vezetője az álszent „próféta", Bacsó Péter.

A fiatalember választút előtt áll. Magda vezetésével összefog a közösség, hogy felnyissák a szemét. Német Imre őrlődik, s majdnem összezúzódik a két malomkő között. Végül is a jehovisták kedvenc mondása — „a jó győzedelmeskedik a gonosz felett" — beteljesedik, de fordítva, mint ahogy ők szerették volna: káros tevékenységük lelepleződik. Magda célja is beteljesül: sikerül a szeretett fiatalembert a holtpontról a helyes irányba kimozdítania, de ennek nagy ára van: a lány élete.

A *Meddőfelhők* eltérései ellenére is nagy hasonlóságot mutat Tyendrjakov *A csodatevő szentkép* c. kisregényével. Itt a gyereket a kommunista tanítónő menti ki a hivők karmaiból, még jókor — az elkeseredett, megfélemlített kisfiú már az öngyilkosság gondolatával foglalkozik. Balla regényében erre a szerepre a komszomolista Magdi vállalkozik.

A regény címe szimbolizálja a jehova vallás meddő és értelmetlen voltát. Német Imre élete is éppoly meddő volt, amíg Jehovának szentelte életét, mint azok a felhők, amelyek csak elsötétítették az eget, de esőt nem hoztak. A képekben gazdag, színes költői nyelven megírt regényben az eszmei tartalmasság meleg líraisággal párosul. A regény kompozíciója nagy hasonlóságot mutat a zenei művek szerkezetével: előszó helyett prelúdiummal kezdődik, az ismétlődő motívumok már jóelőre sugallják a figyelmes olvasónak a tragikum bekövetkezését a finálában. *(Tula 1969.)*

HAJNÁDY ZOLTÁN